

СТОРІНКИ З ІСТОРІЇ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

СУЛІМА ОЛЕНА ГРИГОРІВНА
ДОКТОР МЕДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ПОЧЕСНИЙ ПРЕЗИДЕНТ
АСОЦІАЦІЇ НЕОНАТОЛОГІВ УКРАЇНИ,
ГОЛОВНИЙ НЕОНАТОЛОГ
МОЗ УКРАЇНИ 1992- 2004 рр.

Доктор медичних наук, професор Олена Григорівна Суліма народилась 16 жовтня 1933 року в селі Ставищани Білогірського району Хмельницької області. У 1941 році закінчила I клас Ставищанської (тоді Унієвської) початкової школи. Під час німецької окупації нашого села в школу не ходила і закінчила її в 1947 році. В 1947- 1949 роках навчалась в Кащенецькій школі, яка знаходилась в 5 кілометрах від нашого села і закінчила її з похвальною грамотою. Оскільки в Кащенецькій школі було лише 7 класів, то після її закінчення поступила в найближчу (за 12 км) Білогірську середню школу, яку закінчила в 1953 році з золотою медаллю. В школі очолювала комсомольську організацію школи, входила до складу райкому комсомолу. В 1953 році поступила в Київський медичний інститут (в ті роки медалістів приймали без екзаменів, лише за співбесідою), на лікувальний факультет. В 1959 році закінчила Київський медичний інститут і була направлена на роботу в м. Леніногорськ, Усть-Каменогорської області Східного Казахстану. В 1959 році вийшла заміж за Суліму Івана Петровича, який був направлений працювати головним поліграфістом в Групу Радянських військ в Германії. В Леніногорську понад рік працювала акушер-гінекологом і в 1960 році переїхала (за визовом) до чоловіка, де працювала лікарем військової частини. З 1964 року - в м. Києві, де майже 2 роки працювала виїзним лікарем Київської міської станції швидкої допомоги, з 1966 по 1970 рік – анестезіологом торакального відділення лікарні «Мед містечко», науковим керівником якого був Амосов

М. М. та Авілова О. М. З 4.01. по 07. 67 року пройшла курси спеціалізації з анестезіології і на протязі року виконувала обов'язки завідуючого відділенням анестезіології-реаніматології лікарні «Мед містечко» м. Києва. В 1970 році була запрошена і пройшла по конкурсу молодшим науковим співробітником Київського НДІ ПАГ, в якому крім наукової роботи виконувала обов'язки анестезіолога-реаніматолога, проводила реанімацію новонароджених, впроваджувала пролонговану штучну вентиляцію легень у новонароджених (не дуже успішно, бо основними дихальними апаратами були «Віта» і «Млада»), дихання гелій-кисневою сумішшю при РДС, краніоцеребральну гіпотермію при асфіксії новонароджених. Дуже вдячна співробітникам інституту, що вони мені довіряли і дозволяли використовувати нові, мало апробовані методи реанімації новонароджених. У 1976 році захистила кандидатську дисертацію на тему «Влияние эфира, фторотана и гексенала на состояние плода и новорожденного при операции кесарева сечения» і в жовтні 1976 року була обрана на посаду старшого наукового співробітника.

З 26.09 1977 року зачислена асистентом кафедри неонатології (по реаніматології) Київського інституту удосконалення лікарів, а в 1980 році обрана за конкурсом доцентом цієї ж кафедри. У 1990 році захистила докторську дисертацію на тему «Клинико-метаболические аспекты парентерального питания новорожденных» і в 1992 році переведена на посаду професора цієї ж кафедри (як обрана за конкурсом), на якій працювала до 31.12.

2009 року. З 2010 року і по теперішній час – на пенсії. Маю біля 300 наукових робіт, у тому числі, 6 наукових посібників з актуальних питань неонатології.

З 1982 по 1990 рік, працюючи доцентом на кафедрі неонатології, виконувала обов'язки головного позаштатного неонатолога м. Києва. На початку 80-х років у м. Києві неонатологічна служба була у дуже важкому стані, особливо в пологових будинках міста. Штати неонатологів не були укомплектовані, цілодобового чергування не було навіть в потужних акушерських стаціонарах, реанімацію новонароджених у пологовій залі переважно проводили акушери-гінекологи. Первинна реанімація новонароджених тих років включала введення в пуповину 40% розчину глюкози та 10% розчину глюконата кальцію, що часто призводило до важких ускладнень (розвитку «кальцинозу новонароджених»).

Працюючи в тісній співдружності з головним педіатром м. Києва О.О.Дудіною, у першу чергу ми збільшили кількість неонатологів в пологових будинках за рахунок створення інтернатури з неонатології при міській охороні здоров'я та за допомогою підготовки київських неонатологів у клінічній ординатурі на кафедрі неонатології, що дало змогу забезпечити цілодобове чергування майже у всіх пологових будинках м. Києва, забезпечити медичну допомогу новонародженим неонатологами, які проходили підготовку на кафедрі неонатології. Значну увагу приділяли «школі неонатолога», на якій лікарі слухали лекції провідних спеціалістів, розбирали цікаві випадки з практики. У 1990 році, в зв'язку з підготовкою та захистом докторської дисертації, подала заяву про складання обов'язків головного позаштатного неонатолога м. Києва.

У січні 1992 року була запрошена виконувати обов'язки головного позаштатного (а пізніше і штатного) неонатолога МОЗ України. Як головний спеціаліст, у першу чергу, сприяла збільшенню кількості лікарів-неонатологів та медичних сестер в неонатологічних відділеннях, що було реалізовано в Наказі МОЗ України № 4 від 05.01.1996 року «Про організацію та забезпечення медичної допомоги новонародженим в Україні». За короткий період (1992- 1995 роки) була проведена докорінна перебудова організації медичної допомоги новонародженим, яка була затверджена цим наказом: було введено сумісне перебування матері та дитини в акушерських стаціонарах, впроваджені сучасні принципи грудного вигодову-

вання, створені відділення інтенсивної терапії новонароджених в акушерських стаціонарах і обласних дитячих лікарнях, почали працювати виїзні неонатологічні бригади невідкладної допомоги та інтенсивного лікування, розроблена й впроваджена нова система первинної реанімації новонароджених (ПРН), мікробного моніторингу та інше. В усіх регіонах України була введена посада обласного неонатолога, а в деяких областях (Львівська, Харківська тощо) вони були штатними спеціалістами.

Підготовка неонатологів забезпечувалась через інтернатуру та спеціалізацію, а також підвищення кваліфікації на кафедрах неонатології в Київській медичній академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика, в Харківській медичній академії післядипломної освіти, Дніпропетровській медичній академії та на факультетах удосконалення лікарів Львівського і Донецького медичних університетів.

Все це дозволило успішно розробити і впровадити в практику сучасні методи діагностики і лікування новонароджених. Була створена вітчизняна трьохетапна система реанімації та інтенсивної терапії новонароджених: первинна реанімація новонароджених у пологовій залі - відділення інтенсивної терапії новонароджених в акушерських стаціонарах - регіональні відділення інтенсивної терапії новонароджених в обласних дитячих лікарнях з виїзною неонатологічною бригадою. Розроблені та впроваджені в практику відділень новонароджених методи парентерального харчування, штучної вентиляції легень, використання екзогенного сурфактанту, сучасні методи детоксикації та інші.

З 1995 року розпочата підготовка, а в 1997 році реалізована міждержавна угода Швейцарія - Україна про фінансову допомогу в рамках проекту «Охорона здоров'я матерів і дітей (неонатологія) 1997 – 2000 роки», за якою в п'яти регіонах України були оснащені сучасним необхідним для надання медичної допомоги новонародженим обладнанням акушерські стаціонари, відділення новонароджених дитячих лікарень, виїзні неонатологічні бригади, проведено стажування лікарів, медичних сестер в провідних клініках Європи, семінари-тренінги сумісно з провідними вітчизняними і зарубіжними фахівцями з актуальних питань неонатології, перспективних методів організації медичної допомоги новонародженим. Важливим аспектом угоди було забезпечення якісного сервісного обслуговування обладнання, що використовується для діагностики, моніто-

рингу та лікування новонароджених.

Продовженням цієї Угоди був новий проект українсько-швейцарської програми «Покращення надання перинатальних послуг в Україні (2000 – 2004 роки)», за яким передбачено, окрім оснащення відділень новонароджених апаратурою, проведення семінарів-тренінгів «Штучна вентиляція легень», «Сучасні аспекти виходжування і лікування недоношених новонароджених» та інших провідними вітчизняними і зарубіжними спеціалістами.

Для впровадження нової програми ПРН, спільно з Американським міжнародним альянсом охорони здоров'я (АМАОЗ) впродовж 1997 – 2001 рр. створено 6 Учбово-методичних центрів з ПРН: у м. Києві (керівник – проф. Суліма О.Г.), м. Львові (керівник – проф. Добрянський Д.О.), м. Одесі (керівник – чл.-кор. АМН України Аряєв М.Л.), м. Харкові (керівник – проф. Лихачова А.С.), м. Донецьку (керівник – доц. Лінчевський Г.Л.), м. Дніпропетровську (керівник – проф. Тіщенко В.А.).

Співробітники центрів, працюючи на громадських засадах, за ці роки підготували 53 інструктора та понад 11000 операторів з ПРН. Сумісно з АМАОЗ перекладено і видано 2 наукових посібника з ПРН Американської Академії педіатрії та Американської Асоціації кардіологів, проведено 5 науково - практичних конференцій з питань реанімації та інтенсивної терапії новонароджених; провідні співробітники центрів приймали участь в міжнародних семінарах (Російська Федерація, Грузія, Азербайджан, США), присвячених проблемі ПРН. На основі проведеного в п'яти областях і в м. Києві пілотного проекту з ПРН наказом № 194 МОЗ України від 06.05.2003 року затверджена програма «Первинна реанімація новонароджених на 2003 – 2006 роки», за якою передбачено створення мережі навчально-методичних центрів для підготовки фахівців з ПРН в усіх регіонах України, впровадження в діяльність родопомічних закладів єдиної методики ПРН, оснащення акушерських стаціонарів обладнанням, необхідним для проведення ПРН.

За безпосередньої участі головного неонатолога МОЗ проф. Суліма О.Г. в 1999 році була створена Асоціація неонатологів Укра-

їни (АНУ), президентом якої вона обрана в 1999 році на I Конгресі неонатологів України і в 2002 році - на II Конгресі. Під егідою АНУ щорічно проводились конференції, семінари за участю неонатологів, генетиків, акушерів-гінекологів, дитячих анестезіологів, хірургів, неврологів, провідних учених України, Росії, Білорусії, США, Канади, ФРН, Польщі. Налагоджена співпраця з Асоціацією спеціалістів перинатальної медицини Російської Федерації.

В рамках співпраці з університетом Альберта (Канада) та університетом Айова (США) проведено цикли тематичного удосконалення «Актуальні питання неонатології» спільно викладачами-неонатологами цих університетів та співробітниками кафедри неонатології Київської медичної академії післядипломної освіти, курсантами яких були неонатологи всіх регіонів України.

З 2002 року Асоціація неонатологів України співпрацює з міжнародним фондом «Допомога дітям Чорнобиля». В рамках цієї співпраці проведено науково-практичні конференції за участю українських і американських учених «Респіраторна підтримка у новонароджених» у 2002 році та «Світовий та вітчизняний досвід допомоги дітям з вродженими вадами серця у ранньому віці» у 2004 році; переведено і видано «Посібник з неонатології» під редакцією Д. П. Клоерті.

Під редакцією П.С. Мошича, О.Г. Суліми у 2004 році видавництвом «Вища школа» видано перший вітчизняний науковий посібник «Неонатологія».

У жовтні 2003 року О.Г. Суліма нагороджена Почесною Грамотою Кабінету Міністрів України, у червні 2004 року - Почесною грамотою Верховної Ради України, 30.10.2008 року - орденом Української Православної Церкви «Святої Великомучениці Катерини» II ступеня, 03.03.2010 року - орденом Української Православної Церкви «Преподобного Агапіта Печерського» II ступеня. За багаторічну сумлінну працю д.м.н., професор О.Г.Суліма нагороджена Почесними Грамотами Міністерства охорони здоров'я України, Почесними Грамотами Головного управління охорони здоров'я м. Києва, Почесною відзнакою «Медицина Буковини».